

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

27 octombrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Liliana Catan

Elena Covalenco

Iurie Diaconu

Ion Guzun

judecînd în ședință, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de avocatul Victor Panțîru în numele inculpatei Rita Lungu, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Cahul din 26 ianuarie 2015 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 05 mai 2015, în cauza penală în privința lui

Lungu Rita Ion, născută la 04.03.1975,
originară din s. Giurgiulești, r-nul Cahul,
locuitoare a or. Cahul, str. Frunze 45, ap. 37,

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 11.10.2013-26.01.2015;

Instanța de apel: 12.02.2015-05.05.2015;

Instanța de recurs: 01.07.2015 - 27.10.2015,

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul din 26 ianuarie 2015, Lungu Rita a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 324 alin. (4) Cod penal, fiindu-i aplicată amendă în mărime de 1000 unități convenționale, ceea ce constituie 20000 (douăzeci mii) lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcția de lector pe un termen de 1 (unu) an.

2. Pentru a se pronunța cu sentința, instanța de fond a stabilit că Lungu Rita, fiind persoană publică și activînd în calitate de lector superior universitar la Catedra de Finanțe și Evidență Contabilă a Universității de Stat „B.P. Hașdeu” din Cahul, pe perioada de timp de la 03.09.2013 și pînă la 04.09.2013, avînd scopul primirii de bani ce nu i se cuvin, pentru a îndeplini acțiuni ce țin de obligațiile sale de serviciu, folosindu-se intenționat de situația sa de serviciu, a pretins de la Movradin Ion, student al Universității „Dunărea de Jos Galați”, filiala Cahul, suma de bani în

mărime de 500 lei MDL, pentru ca ultimul să susțină cu succes restanța la obiectul de studii „Contabilitatea”, pe care dânsa l-a dus în cadrul Universității „Dunărea de Jos Galați”, filiala Cahul, anul de studii 2011-2012.

Astfel, la 04.09.2013, aproximativ la ora 15.10, în continuarea și în urma realizării intențiilor sale infracționale, în preajma Centrului Medicilor de Familie or. Cahul, în scopurile menționate, Lungu Rita a primit de la Mavrodin Ion, banii preținși în sumă de 500 lei MDL, fiind reținută imediat de către colaboratorii DGT Sud a CNA.

2.1. Organul de urmărire penală a calificat fapta inculpatei în baza art. 324 alin. (1) Cod penal – corupere pasivă, adică pretinderea și primirea, personal, de către o persoană publică de bunuri, ce nu i se cuvin, pentru sine, pentru a îndeplini o acțiune în exercitarea funcției sale contrar acesteia.

3. Nefiind de acord cu sentința a declarat apel avocatul Moraru Svetlana în numele inculpatei, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunile inculpatei să fie recalificate din art. 324 alin. (1) Cod penal în art. 256 alin. (1) Cod penal, stabilindu-i o pedeapsă cu amendă minimă prevăzută de sancțiunea articolului respectiv.

În motivarea cerințelor apelantul a invocat că instanța de fond greșit a ajuns la concluzia, că Lungu Rita este vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (4) Cod penal, instanța nereținând faptul că obiectul juridic special al infracțiunii de corupere pasivă îl formează relațiile sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sectorul public, care presupune respectarea de către persoanele cu funcții de răspundere a obligației de a pretinde, primi sau accepta remunerația în strictă conformitate cu legea. Pentru existența infracțiunii de corupere pasivă este necesar ca persoana să dețină o funcție de răspundere publică. Iar, potrivit art. 123 Cod penal, prin persoană cu funcție de răspundere se înțelege persoana căreia, într-o întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin stipularea legii, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice sau a acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice.

De asemenea, la emiterea sentinței în privința inculpatei, Judecătoria Cahul greșit a interpretat explicațiile Hotărârii Plenului CSJ RM „*Cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție*” nr. 11 din 22.12.2014. Totodată, noțiunea „*funcționar public*” este subsecventă față de noțiunea „*persoană publică*” utilizată în alin. (1) art. 324 Cod penal, iar interpretarea ei se regăsește în sfera cadrului normativ extrapenal. Întrucât angajatul întreprinderii de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public, ca specie a persoanei publice, constituie o identitate cu noțiunea „*salariat dintr-o întreprindere*,

instituție sau organizație" utilizată în art. 256 Cod penal, cele două incriminări urmează să fie delimitate.

Astfel, instanța nu a dat o justă apreciere tuturor probelor cercetate în procesul penal, întrucât în opinia apărării acestea confirmă, că funcția deținută de Lungu Rita nu este una publică.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 05 mai 2015, apelul declarat a fost respins și menținută sentința fără modificări.

4.1. Instanța de apel judecând cauza a menționat că la pronunțarea sentinței, instanța de fond a examinat cauza sub toate aspectele complet și obiectiv apreciind la justa valoare probele administrate la dosar și just a ajuns la concluzia privind vinovăția inculpatei Lungu Rita în baza art. 324 alin. (4) Cod penal recalificând astfel acțiunile acesteia din infracțiunea prevăzută de art. 324 alin.(1) Cod penal.

Colegiul penal a apreciat critic argumentele apelantului, precum că, salariatul (angajatul) întreprinderii de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public, care în legătură cu fapta săvârșită exercită numai funcții pur profesionale sau activități tehnice ori auxiliare, atunci cele comise se includ în baza art. 256 Cod penal, din care motiv consideră că acțiunile inculpatei Lungu Rita urmează a fi recalificate în baza art. 256 alin.(1) Cod penal, totodată menționând în acest sens Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 11 din 22.12.2014 cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție, care în scopul unificării practicii judiciare a explicat că, numai în cazul în care aceste persoane în prezența anumitor circumstanțe, ajung să exercite funcții producătoare de efecte juridice (de exemplu să acorde drepturi sau să elibereze de obligații), activitatea „subadministrativă ” a cadrelor didactice se poate transforma într-o activitate administrativă, cum este în cazul evaluării de cadrele didactice a studenților, masteranzilor, or aceștia exercită funcții producătoare de efecte juridice, motiv din care, în circumstanțele relevate, astfel de persoane evoluează în calitate de subiecți ai infracțiunii prevăzute de art. 324 Cod penal cu condiția ca astfel de persoane să activeze în instituții publice.

Totodată instanța de apel a mai menționat că instanța de fond corect i-a stabilit inculpatei pedeapsa principală cea mai blândă din cele alternative, prevăzute de sancțiunea art. 324 alin. (4) Cod penal, și a individualizat pedeapsa pînă la plafonul minim prevăzut de lege.

5. Împotriva deciziei menționate recurs ordinar declară avocatul Victor Panțîru în numele inculpatei, invocînd prevederile art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, solicită admiterea recursului, casarea hotărîrilor emise cu pronunțarea unei decizii prin care s-ar dispune achitarea lui Lungu Rita, pe motiv că dînsa nu este subiect al infracțiunii imputate.

În motivarea recursului recurentul indică că:

- ținând cont de elementele infracțiunii prevăzute de art. 324 Cod penal este obligatoriu ca subiect al infracțiunii să fie o „*persoană publică*”, iar art. 123 Cod penal indică expres care persoane sunt publice legându-le activitatea și atribuțiile sale strict de „*întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor*”, încadrarea acțiunilor inculpatei sub prevederile art. 324 Cod penal, este ilegală, ori ultima este lector în cadrul unei instituții private și anume a Universității „Dunărea de Jos Galați”, filiala Cahul și a acționat în această calitate a acestei instituții dar nu în funcția sa de lector la Universitatea de Stat;

- instanța nu a reținut că obiectul juridic special al infracțiunii de corupere pasivă îl formează relațiile sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sectorul public, care presupune respectarea de către persoanele cu funcții de răspundere a obligației de a pretinde, primi sau accepta remunerația în strictă conformitate cu legea. Pentru existența infracțiunii de corupere pasivă este necesar ca persoana să dețină o funcție de răspundere publică.

- atât instanța de fond cât și cea de apel nu au dat o justă apreciere tuturor circumstanțelor cauzei și nu au elucidat toate elementele infracțiunii, motiv din care s-a admis o greșeală de drept și s-a condamnat o persoană pentru o infracțiune pe care ea nu a săvârșit-o. Se mai dovedește faptul că Lungu Rita nu este subiect al infracțiunii și contractul pentru activități didactice în regim de plată cu oră nr. 4837/16.04.2013, încheiat între Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați și Lungu Rita.

6. Asupra recursului declarat procurorul a depus referință prin care s-a expus pentru inadmisibilitatea acestuia, deoarece recurentul se referă la reaprecierea probelor, însă la judecarea cauzei instanța de apel a ținut cont de prevederile art. 93-101, 26-27 Cod de procedură penală, fiind reținută starea de fapt și de drept, iar acțiunile lui Lungu Rita au fost încadrate corect în baza art. 324 alin. (4) Cod penal.

7. Judecând recursul ordinar și verificând legalitatea hotărârilor atacate în baza materialelor din dosar, Colegiul penal lărgit conchide că acesta urmează a fi respins din următoarele considerente.

Conform art. 424 Cod de procedură penală, *instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces și numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără însă a i se agrava situația.*

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.*

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, *judecînd recursul instanța este în drept să respingă recursul ca inadmisibil, cu menținerea hotărîrii atacate.*

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, *hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.*

Erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Drept temei pentru declararea recursului, recurentul a indicat prevederile art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, care stipulează că, *hotărîrea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de apel în cazurile cînd în acțiunile inculpatului nu au fost întrunite elementele infracțiunii.*

Se reține, că *eroarea gravă de fapt* trebuie înțeleasă în sensul atribuit de legislator în art. 6 pct. 11¹⁾ Cod de procedură penală și anume stabilirea eronată a faptelor, în existența sau inexistența lor, prin neluarea în considerare a probelor care le confirmau sau prin denaturarea conținutului acestora. Eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor. Eroarea gravă de fapt trebuie să rezulte din situația dosarului, privită ca o stare de fapt.

Pentru a constitui caz de casare, eroarea de fapt trebuie să fie gravă, adică, pe de o parte, să fie influențat asupra soluției cauzei, iar pe de altă parte, să fie vădită, neîndoielnică.

Eroarea gravă de fapt nu privește dreptul de apreciere a probelor, ci discordanța între cele reținute de instanță și conținutul real al probelor, prin ignorarea unor aspecte evidente ce au avut drept consecință pronunțarea altei soluții de cît cea pe care materialul probator o susține.

Cercetînd probatoriul administrat în cauză prin prisma opiniei apărării, în sensul că inculpatul nu este vinovat de comiterea infracțiunii imputate, Colegiul o consideră ca neîntemeiată.

La acest capitol se remarcă că, sub aspectul situației de *“neîntrunire a elementelor infracțiunii”*, se înțeleg acele cazuri cînd s-a produs condamnarea persoanei, însă acțiunile acesteia nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii respective (persoana nu este subiect al acestei infracțiuni, lipsește latura obiectivă sau subiectivă, sau legătura causală dintre acestea).

Astfel, verificînd legalitatea hotărîrii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține, că temeiul invocat nu și-a găsit confirmarea în cauza dată. Starea de fapt reținută și de drept apreciată de către instanța de apel, concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate, relatate și examinate în cuprinsul hotărîrii atacate.

De asemenea, instanța de recurs relevă că instanțele ierarhic inferioare au examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, apreciind la justa valoare probele administrate la dosar și just au ajuns la concluzia privind vinovăția lui Lungu Rita de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (4) Cod penal, adică *primirea, personal de către o persoană publică de bunuri ce nu i se cuvin, pentru sine pentru a îndeplini acțiuni în exercitarea funcției sale, săvârșite în proporții care nu depășesc 100 unități convenționale*, recalificând acțiunile acesteia din alin. (1) art. 324 Cod penal.

Prin urmare, corupția reprezintă un fenomen antisocial ce reprezintă o înțelegere nelegală între două părți, una propunând sau promițând privilegii sau beneficii nelegitime, cealaltă, antrenată în serviciul public, consimțind sau primindu-le în schimbul executării sau neexecutării unor anumite acțiuni funcționale ce conțin elemente ale infracțiunii prevăzute în Codul penal.

Infracțiunea de *corupere pasivă* poate fi comisă doar cu intenție directă, întrucât scopul infracțiunii este unul special, avînd o natură alternativă și anume scopul îndeplinirii în interesul corupătorului sau al persoanelor pe care le reprezintă, de către corupt, a unei acțiuni în exercitarea funcției sau contrar funcției în cauză.

Astfel, Colegiul reține prezența în acțiunile lui Lungu Rita a procesului nelegal de primire a sumei de 500 lei MDL de la Movradin Ion, cu *scopul* ca ultimul să susțină cu succes restanța la obiectul de studiu „Contabilitate”, pe care dînsa la dus în cadrul Universității „Dunărea de Jos Galați”, filiala Cahul, anul de studii 2011-2012.

Tot aici, instanța respinge ca nefondat argumentul recurentului precum că inculpata nu este subiect al infracțiunii incriminate și este lector în cadrul unei instituții private și nu are statut de persoană publică, deoarece prin Decretul nr. 105 din 20.03.1974, de către Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România s-a decretat la 01.07.1974 înființarea Universității din Galați, care ulterior în anul 1991 i s-a atribuit denumirea de Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați (f.d. 61-62) și conform cărora nu se indică faptul că instituția dată ar fi o instituție privată, însă rezultă că face parte din categoria instituțiilor publice.

Instituția publică este organizație înființată de autoritățile publice centrale sau locale pentru desfășurarea funcțiilor socioculturale, de învățămînt și alte funcții analoge cu caracter necomercial și finanțată integral sau parțial din mijloacele bugetului.

Instituțiile publice au un rol important în cadrul statului, deoarece prin intermediul acestora statul își îndeplinește funcțiile și rolul, iar o altă modalitate de definire a instituțiilor publice o prezintă și legile privind finanțele publice, potrivit cărora „instituții publice” pot fi inclusiv și instituțiile indiferent de modul de finanțare a lor.

Prin urmare, persoanele care execută obligațiuni de natură profesională și în prezența anumitor circumstanțe, ajung să exercite funcții producătoare de efecte

juridice (de exemplu, să acorde drepturi sau să elibereze de obligații), activitatea „subadministrativă” a cadrelor didactice se poate transforma într-o activitate administrativă.

În cazul dat, la evaluarea de către cadru didactic Lungu Rita a studentului a fost exercitată funcția producătoare de efecte juridice, motiv din care, în circumstanțele relevate inculpata are calitate de subiect al infracțiunii prevăzute de art. 324 Cod penal.

Totodată, subiectul infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 324 Cod penal este persoana fizică responsabilă și trebuie să aibă calitatea specială de persoană publică sau de persoană publică străină.

Articolul 324 Cod penal este o normă de trimitere în coroborat cu art. 123 alin. (2) Cod penal, care prevede că *prin „persoană publică” se înțelege: funcționarul public, inclusiv funcționarul public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altă persoană care deține grade speciale sau militare); angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.*

Din aceste considerente, instanța face trimitere la contractul pentru activități didactice în regim de plată cu ora nr. 4837 din 16.04.2013, care confirmă faptul că Lungu Rita activa ca cadru didactic la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, filiala Cahul, pe o perioadă determinată (f.d. 58).

Tot aici, instanța relatează că acțiunile inculpatei corect au fost încadrate în baza alin. (4) art. 324 Cod penal odată ce prin Legea nr. 326 din 23.12.2013 a fost modificat Codul penal, iar pedeapsa aplicată este una echitabilă care își va atinge scopul și va duce la restabilirea echității sociale, corectarea vinovatei și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

În consecință, cele relatate mai sus duc la respingerea argumentelor invocate în recurs de către avocat, ca fiind considerate declarative și neîntemeiate, mai mult ca atât, avocatul solicită achitarea inculpatei pe motiv că dânsa nu este subiect al infracțiunii, însă omite faptul că atât în cadrul urmăririi penale cât și la judecarea cauzei în instanța de fond și cea de apel, Lungu Rita a refuzat să dea declarații detaliate, însă a declarat că recunoaște vina integral și se căiește sincer de cele comise (f.d. 194).

Totodată, prin cererea de apel nu s-a contestat vinovăția inculpatei, ci doar s-a solicitat recalificarea acțiunilor și stabilirea unei pedepse cu aplicarea prevederilor art. 55 Cod penal, motive asupra cărora instanța de apel s-a expus detaliat și care diferă de cele invocate în recursul ordinar.

Prin urmare, conform alin. (2) art. 427 Cod de procedură penală, temeiurile menționate la alin. (1) pot fi invocate în recurs doar în cazul în care au fost invocate în apel sau încălcarea a avut loc în instanța de apel, însă precum s-a expus instanța de recurs mai sus, careva încălcare la judecarea cauzei nu a fost admisă de către instanța de apel.

Reieșind din cele expuse, instanța de recurs constată că temeiurile invocate de recurent se combat prin materialele cauzei și nu se semnalizează în esență presupusele erori de drept, astfel încât, hotărârile atacate cuprind motivele pe care se întemeiază soluția, fiind descrise detaliat și argumentat în decizia instanței de apel, acceptate și de către instanța de recurs care în totalitatea lor resping argumentele recurentului.

Astfel, Colegiul lărgit apreciază criticile recurentului ca fiind vădit neîntemeiate, dat fiind că instanța de apel a respectat exigențele prevăzute de art. 414 Cod de procedură penală și a judecat conform legii cauza penală în privința lui Lungu Rita, în fapt și în drept.

În acest context, Colegiul concluzionează că argumentele invocate de către recurent în recurs sunt neîntemeiate, fapt ce impune incontestabil concluzia de respingere a recursului ordinar declarat, ca inadmisibil, cu menținerea deciziei instanței de apel.

8. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Respinge ca inadmisibil recursul ordinar declarat de avocatul Victor Panțîru în numele inculpatei Rita Lungu, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 05 mai 2015, în cauza penală în privința lui Lungu Rita, cu menținerea deciziei instanței de apel.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată publicată la 26 noiembrie 2015.

Președinte:

Nicolae Gordilă

Judecători:

Liliana Catan

Elena Covalenco

Iurie Diaconu

Ion Guzun